

Şabat Şuva (Teşuva) שבת שובה [anul 5783]

Şabat Şuva numită și Teşuva (pocăință), este Şabatul din perioada celor „Zece zile de pocăință” – *aseret iemei teşuva* עשרת ימי תשובה, cele zece zile între Roş Haşana și Iom Kipur. Cu alte cuvinte acesta este Şabatul între cele două sărbători, zile care sunt considerate ca fiind zile de *teşuva*, pocăință, reîntoarcere în care după ce am fost judecați de Roş Haşana încercăm să ne reîntoarcem să fim drepti și oameni morali. De aici provine numele de Şabat Teşuva. Numele de Şabat Şuva vine de la primul cuvânt din haftaraua acestui Şabat care spune „Întoarce-te Israel (până) la Adonai” (Osea 14:1). Întoarce-te în original este *şuva* שובה. În acest Şabat se citește una din cele două pericope: VaYelech (ca anul acesta) sau Haazinu.

Acesta este primul Şabat al anului, în care se reînnoiesc toate lucrurile, an pe care vrem să-l începem cu piciorul drept, fără păcate și alte greșeli din anul trecut. Omul se îngrozește când face *heşbon nefesh* (socoteala sufletului, autocritică) și își dă seama ce lucruri oribile a făcut anul care s-a terminat. Nu-i vine să creadă că există drum înapoi. Iar profetul (Osea) ne cheamă clar să ne întoarcem din toate aceste păcate doar până la HAŞEM. Hazal – înțelepții ne învață că profetul spune „până la” și nu „la” că noi venim până la Templu, dar nu intrăm înăuntru ci rămânem afară. Din aceste vorbe se poate înțelege că nu ai nici o şansă la pocăință, fiindcă toată această reîntoarcere depinde exclusiv de om. Însă să nu uităm că Toraua ne învață „căci acest lucru este foarte aproape de tine, în gura ta și în inima ta ca să-l împlinești” (Deuteronom 30:14).

La asta a răspuns poporul evreu „Adu-ne înapoi la tine Adonai, iar noi ne vom întoarce” (Plângeri 5:21). Teşuva (pocăință) adevărată înseamnă să intri în Templu înăuntru, să ajungi până la El aproape fără despărțitoare. Iar Israelului i se pare că nu este în puterea lui să facă acest lucru fără grația Domnului. Iar profetul ne spune altfel: „Luați cu voi lucruri și întoarceți-vă la Adonai” (Osea 14:2). Întrebarea care se pune este ce sunt acele „lucruri” care ar putea deschide poarta sau sparge închuietoria? Oare ar fi forța rugăciunii care se infiltrează înăuntru și nimic nu-i poate sta în cale? Mai este și o altă apreciere că pot fi faptele bune pe care o persoană le face și care îi sunt susținătoare „*melit ioşer מליץ יושר*” în procesul lui de *teşuva* ca ea să fie acceptată bine când el se va întoarce. Alții spun că este vorba despre dorința de mărturisire în mod clar și răspicat despre ceea ce s-a comis pentru a ajunge la rădăcina păcatelor și pentru a elimina esența răului din rădăcini.

Sunt alții care declară simplu, că ceea ce s-a întâmplat cu adevărat este următorul: Domnul ne-a întors la El, iar când eram la întoarcere „ni se părea că visăm” (Psalmi 126:1). De aceea sunt mulți care nu cred în așa zise minuni pe care ni le face Hakadoş Baruch Hu, iar pentru asta noi ne rugăm: „fie ca ochii noştri să vadă reîntoarcerea Ta în Sion cu îndurare” (rugăciunea de şmone esre). Adică este o primejdie că te vei întoarce iar noi, chiar dacă avem ochi nu vom vedea. De aceea este nevoie de milă, îndurare din partea Lui.

De aceea vine Şabat Şuva între Roş Haşana și Iom Kipur ca să ne spună că mâna Lui este întinsă celor care se apropie de El, să recunoști că relele ți-au fost un obstacol și că noi ne întoarcem așa cum ne-a cerut El. Atunci el ne va vindeca toate afecțiunile, ne va iubi, va fi ca o rouă pentru Israel, va înflori ca un trandafir, iar cei din umbra lui vor înflori ca vița de vie ... „**căci căile lui Adonai sunt drepte și *şadikim* (drepti) vor merge pe ele**” (Osea 14:9).

Şabat Zachor **שבת זכור anul 5782]**

De-a lungul anului sunt câteva zile de Şabat speciale în care noi adăugăm la citirea din Tora un fragment special care compune Maftirul și căruia i se adaugă o Haftara specială în locul celei normale. Patru dintre aceste Şabat-uri sunt în luna Adar și se numesc Arba Paraşiot. A doua dintre ele este Paraşat Zachor și se citește de Şabatul dinaintea Purimului. Acest fragment adăugat este luat din pericopa Ki tețe, Deuteronom 25:17-19. Haftara este din 1Samuel cap. 15:2-34.

În paraşat Zachor scrie:

„Adu-ți aminte ce și-a făcut Amalec pe cale, când ați ieșit din Egipt, cum te-a întâmpinat pe cale și i-a lovit pe toți ai tăi care veneau anevoie din urmă, pe când tu erai istovit și obosit, și nu s-au temut de Elohim. Când Adonai Elohim al tău îți va da odihnă de toți dușmanii tăi dimprejur, în țara pe care Adonai Elohim al tău ți-o dă moștenire spre a o stăpâni, să ștergi amintirea lui Amalec de sub cer, să nu uiți” (Deuteronom 25:17-19).

În acest capitol apare porunca să ținem minte cea ce ne-a făcut Amalec pe drumul ieșirii din Egipt. Amalec reprezintă pe toți marii dușmani ai evreilor de-a lungul anilor. Și în haftara citim despre implementarea acestei porunci. Regele Saul a câștigat războiul contra Amalecilor, dar nu i-a omorât pe toți, nu a distrus prada luată și mai ales nu l-a omorât pe rege, Agag. Din această pricină el își va pierde tronul, adică dinastia, iar Şmuel îndeplinește porunca chiar cu mâinile lui.

De Purim, în cartea lui Ester, întâlnim din nou pe Amalec. În chipul lui Haman, care a plănuțit exterminarea evreilor și este un strănepot al regelui Agag. Așa putem înțelege de ce nu numai el a fost spânzurat, ci și toți fiii lui care nu erau amestecați în acest plan.

Care a fost păcatul lui Amalec?

În midraş avem multe povești și explicații la acest păcat. Marele comentator Ramban (Nahmanides, Spania sec. 13) rezumă în felul următor în comentariul lui la Exod 17:16: „Raționamentul pentru care Amalec a fost pedepsit mai mult decât oricare alt popor este că toate celelalte popoare 'Au auzit și s-au cutremurat ... atunci s-au înspăimântat căpeteniile Edomului, pe mai-marii Moabului îi va cuprinde tremur; s-au topit (de spaimă) toți locuitorii Canaanului' (Exod 15:14-15) – de frica de Dumnezeu de puterea și măreția lui. Pe când Amalec vine de departe ca un opozant Domnului și de aceea s-a spus despre el „... și nu s-a temut de Dumnezeu” (Deuteronom 25:18). Și încă ceva. El (Amalec) este strănepotul lui Esav/Esau așa că ne este rudă și se bagă unde nu-i fierbe oala”.

După terminarea războiului Domnul îi spune lui Moise: „Scrie această aducere-aminte în carte și pune în auzul lui Iosua că voi șterge cu desăvârșire amintirea lui Amalec și pe poporul lui prin ascuțitul sabiei. Atunci Moise a zidit un altar și i-a pus numele 'Domnul, steagul meu' și a spus: Mâna pe tronul Domnului, războiul lui Adonai cu Amalec este din neam în neam” (Exod 17:14-16).

Obligativitatea femeilor la Paraşat Zachor

Înțelepții sunt controversați în ceea ce privește felul de citire a acestui fragment. Printre întrebările care se pun în această dispută: dacă trebuie să ne amintim tot timpul de Amalec sau nu? Rambam (Maimonides) ne învață că porunca se referă la tot timpul, fiecare clipă. O a doua întrebare este dacă trebuie scoasă o carte (sul) aparte sau nu. S-a stabilit să citim dintr-o carte aparte. Încă o problemă este întrebarea dacă această mițva este *deorayta* דאורייתא (din Tora) sau *derabanan* דרבנן (de la înțelepți - Hazal). S-a stabilit că este de *deorayta* din Tora (de exemplu de către Șulhan Aruch), adică este cu mult mai severă și obligatorie.

Încă o problemă este dacă Zachor poate fi citit în particular sau nu? Dintr-o altă dispută în Talmud, înțelepții au dedus că citirea fragmentului trebuie făcută în public, adică în *minyan* (zece bărbați adulți).

Aici apare o altă problemă. Cartea „Hachinuch” ספר החינוך (Spania, sec. 13 explică cele 613 mițvot) din care noi învățăm între altele reguli de a face rugăciuni, ne spune „De citirea lui Zachor sunt obligați toți cei care trebuie să lupte”, adică bărbații. În contradicție cu această afirmație, mulți învățați susțin că și femeile sunt obligate atât la această mițva de a aminti pe Amalec cât și de a citi/auzi Zachor. În multe locuri femeile vin de acest Șabat la sinagogă fiindcă și ele sunt obligate să asculte în public.

La mulți, mai ales Așkenazim, se citea în mod special pentru femei. De obicei acest lucru se făcea după amiază, înainte de rugăciunea de Minha. Bineînțeles că această citire obligă prezența a zece bărbați, *minyan*.

Este important ca noi să ne amintim de Amalec fiindcă nu există un singur Amalec care vrea să distrugă poporul evreu, ci apare tot timpul câte unul nou care amenință și intenționează să nimicească poporul evreu. Să nu uităm, să ținem minte ca să nu fim surprinși și să ne putem apăra și salva.

Sefirat (numărătoarea) HaOmer și data sărbătorii de Șavuot ספירת העומר (partea a doua) [anul 5779]

Cum se numără după Halacha

Sunt multe controverse despre felul cum trebuie făcută numerotarea. În Talmud, tractatul Menahot 66:a, ne spune marele Amora (înțelepții din perioada 200-500 e.n. care ne-au spus și învățat Tora Orală prin Talmud și Midrașim) Abayei (în jurul anului 300 e.n., șeful Yeșiva Pompedita, Babylon) că „este mițva să numărăm zile și este deasemenea mițva să numărăm săptămâni”. El se bazează pe versetul din Tora, Exodul 23:15-16, care cere „să numărați șapte Șabatot, (adică săptămâni)”, după cum am văzut că aici Șabat înseamnă *săptămână* și „să numărați cincizeci de zile” תספרו חמשים יום. Cu alte cuvinte, în același verset suntem porunți să numărăm și săptămânile și zilele.

Au fost alți Amora'im și, mai târziu, alți înțelepți, care au propus să se numere ori numai zile ori numai săptămâni. Din cauză că mițva este scrisă în Tora la plural, *să numărați* וספרתם trebuie să numere fiecare dintre noi. Se stă în picioare când se numără, după versetul „de când se va începe rodul la seceriș” מהחל חרמש בקמה (Deuteronom 16:9), adică stând în picioare, deoarece cuvântul „kama” înseamnă nu numai punere, ci și stat (în picioare). Din

cauză că de Erev (ajun) Şavuot se întârzie numerotarea ca să se îndeplinească miţva de „şapte Şabatot întregi” שבע שבתות תמימות, când *tmimot* înseamnă *întregi*, mulţi numără înainte de rugăciunea Aleinu Leşabeah din Arvit (după cum scrie în Mişna Berura) dar sunt şi dintre cei care o fac după, ba chiar la sfârşit (după cum scrie în Şulhan Aruch). Erev Şabat şi Yom Tov se numără după Kiduş "ca să prelungim sfinţenia zilei" קדושת היום. De Moţaeş Şabat (ieşirea din Şabat) sau Iom Tov numărăm după Havdala” tot ca să întârziem consumarea zilei. Când ultimul Yom Tov este de Şabat numărăm înainte de Havdala.

Înainte de a număra se spune Birchat Hamiţva, binecuvântarea:

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ספירת העומר

Baruch Ata Adonai Elohenu Melech haolam aşer kidşanu bemiţvotav veţivanu al sefirat haOmer

Cu toate că este o miţva care se îndeplineşte periodic, nu se spune Şehecheyanu în prima seară (ca la prima lumânare de Hanuca, de exemplu) din multe motive, cel mai important, poate, fiind acela că miţva asta nu este una de bucurie, ci o lamentare de doliu, pe în amintirea Templului care nu mai este:

וספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחורבן בית מאויינו

„În sefirat haOmer nu este nici o urmă de plăcere, ci doar tristeţe şi durere provocate de distrugerea Templului dorinţelor noastre”

Fiecare tradiţie de rugăciune are textul său, pe când marea controversă este într-un singur cuvânt. După varianta Aşkenaz se spune:

היום שלושה ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים בעומר

Haiom şloşa uşloşim yom şehem arbaa şavuot vahamişa yamim **ba**Omer

Astăzi (se împlinesc) 33 de zile, adică 4 săptămâni şi 5 zile în Omer

Iar după varianta Sefarad (care este practică şi în România) se spune:

היום שלושה ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים לעומר

Hayom şloşa uşloşim yom şehem arbaa şavuot vahamişa yamim **la**Omer

Astăzi (se împlinesc) 33 de zile, adică 4 săptămâni şi 5 zile din Omer

Adică unul spune **ba**Omer şi altul **la**Omer, două prepoziţii care de obicei au acelaşi sens: la, în. Majoritatea celorlalţi (Mizrahi, Yemen etc.) spun **la**Omer cu alte mici diferenţe.

Obiceiuri de doliu în zilele de Omer

Când Templul mai exista, Sefirat HaOmer era mai mult un eveniment agricol. După distrugerea celui de al doilea Templu, perioada asta a căpătat o formă de doliu, în amintirea Templului şi în amintirea celor 24,000 de elevi ai lui Rabi Akiva care au murit în perioada asta şi exista pericolul ca Torau pe care ei o păstrau să se piardă, dacă Rabi Akiva nu îi învăţa pe alţi cincisprezece elevi ai lui toată Toraua. Despre toate astea vom vorbi de Lag BaOmer. [Cele mai importante obiceiuri de doliu sunt:](#)

- În zilele astea nu se fac cununii, nu se taie părul şi nu se bărbiereşte..
- Sunt dintre cei care nu ascultă muzică în zilele de Sefira.
- Erau dintre cei care nu lucrau în nopţile perioadei când se face numărarea.
- Aşkenazim, care spun rugăciunea de Av Harahamim numai după citirea din Tora, dar nu o spun de

Birchat Hahodeş, în perioada comemorării o spun şi în zilele până atunci prohibite.

În afară de comemorarea morţii elevilor lui Rabi Akiva, Aşkenazim au adăugat încă câteva obiceiuri legate de comemorarea pogromurilor comise de Cruciaţi între Roş Hodeş Iyyar şi Şavuot.

Sunt obiceiuri diferite care privesc încetarea doliului. Sunt unii care o fac în ajun, de Lag BaOmer, sunt alţii care o fac la ieşirea din ziua asta, sunt alte categorii care continuă şi după aceea, până la o anumită dată, cum ar fi Roş Hodeş Sivan sau cu trei zile înainte de Şavuot sau Erev Şavuot. Există şi dintre cei care se tund tocmai de Roş Hodeş Iyyar.

Mai existau şi alte obiceiuri fără legătură cu doliul, ca de exemplu: citirea din Tractatul Avot în Mişna la Aşkenazim sau citirea în Megilat Şir Haşirim (Cântarea cântărilor) la Sefaradim.

Vom mai scrie un capitol despre obligaţia (miţva) femeilor de a număra Omerul.

Sefirat (numărătoarea) HaOmer şi data sărbătorii de Şavuot ספירת העומר (partea întâi) [anul 5779]

Sefirat HaOmer este o miţva dată în Tora pentru evrei. Trebuie numărată fiecare zi, începând cu a doua zi de Pesah, timp de 49 de zile, iar ziua a 50-a este sărbătoarea de Şavuot, care înseamnă *săptămâni*, adică cele 7 săptămâni pe care le numărăm. Perioada în care noi numărăm se numeşte perioada de Omer עומר, care înseamnă *o măsură de cantitate (de orz care se aducea la Templu)*.

Primul verset: "Să-ţi numeri şapte săptămâni, de când se va începe punerea secerii în grâu, să începi să numeri şapte săptămâni" (Deutoronom 16:9).

Al doilea verset:

"Şi de a doua zi după sărbătoare (*scris: Şabat*), de la ziua când aţi adus Omerul (snopul după măsură) legănat, să vă număraţi şapte săptămâni (*scris: Şabatot*), întregi să fie. Să număraţi cincizeci de zile până la a doua zi după a şaptea săptămână (*scris: Şabat*) şi să aduceţi o nouă ofrandă Domnului". (Levitic 23:15-16).

Ce înseamnă "ziua de după Şabat" şi data sărbătorii de Şavuot

Numărătoarea începe din momentul în care se făcea în Templu jertfa de *Omer Hatnufa* (snopul legănat), care era a doua zi de Pesah sau "ziua de după Şabat," după cum este scris în Tora, adică în 16 Nisan. Din momentul în care

se făcea jertfa asta în Templu se putea mânca din recolta nouă a anului. Ultima zi de numărare este 5 Sivan seara, adică *Erev* (ajun) al sărbătorii de Șavuot. Problema care apare acum este aceea că această dată nu mai este consemnată în scris în Tora, unde apare numai luna Sivan, astfel că este nevoie să numărăm zilele și săptămânile ca să putem ști ziua.

În primul rând trebuie să înțelegem ce înseamnă "a doua zi de Șabat" din versetul al doilea, reprodus mai sus, למחרת השבת. În timpul celui de al doilea Templu, grupul numit Saduchei (*Ṭedukim*) și cei numiți *Baitusim* (foarte apropiați de Saduchei, provenind și ei din familii de Cohanim), care negau existența Tora Orală și recunoșteau numai Tora scrisă, au înțeles că a doua zi după ziua de Șabat (a șaptea zi a săptămâni) este după Paște (câteodată este sărbătoarea înseși, dar de multe ori nu) și în nici un caz nu a doua zi după ziua de sărbătoare cum au înțeles Fariseii (*Prušim*) care au mers după Tora Orală, care spune că Șabat în acest verset înseamnă *Yom Tov*, zi de sărbătoare, adică prima zi de Pesah. Asta înseamnă că aici Șabat nu înseamnă a șaptea zi a săptămânii, ci înseamnă o zi de Șabat, de odihnă și nu de muncă, ca și în expresia despre Yom Kipur - *Şabat Şabaton* שבת שבתון (Levitic 23:32), care poate să cadă și în alte zile decât în a șaptea zi a săptămânii.

Controversa aceasta o întâlnim și în Talmud, tractatul Menahot 65:b. În discuție este respinsă ideea Saducheilor și acceptată cea a Fariseilor. Și așa reiese că sărbătoarea de Șavuot cade într-o dată fixă, 6 Sivan, doar ziua săptămânii se schimbă. În schimb, după ideea Saducheilor și Baitusimilor, Șavuot nu are o dată fixă, fiindcă numărătoarea începe la date diferite, după cum cade Șabatul de Paște, dar fiindcă începeau numărătoarea din prima duminică după Paște, o terminau întotdeauna duminică, dar la date diferite. Și așa procedează și creștinii cu sărbătoarea de Rusalii. Și astăzi mai există grupuri de evrei care numără așa, cum este, spre exemplu secta de Karaim, ai cărei adepți cred numai în Tanachul scris (adică Tora, Profeti și Scrieri). Ca să înțelegem mai bine problema asta, trebuie să știm că Hag HaȘavout nu are o dată scrisă în Tora, cu excepția specificării lunii, care este, în acest caz, luna a treia, adică Sivan. Data a fost stabilită prin numărarea celor 50 de zile.

În Talmud apare încă o controversă: dacă *Matan Tora* a căzut de 5, 6, sau de 7 Sivan. Problema s-a născut din situația că, pe vremea aceea, spre deosebire de azi, numărul zilele lunilor nu era fix, numărul lor putând fi de 29 sau 30 de zile. În afară de asta Roș Hodeș se stabilea prin observarea lunii și nu era fixat. Astăzi numărul zilelor este riguros fixat, Nisan are întotdeauna 30 de zile și Iyyar are întotdeauna 29 de zile, așa că Șavuot cade întotdeauna de 6 Sivan.

Ce înseamnă "șapte Sabatot"

În versetul 16 este scris "a doua zi după al șaptelea Șabat", iar în versetul 15 scrie "șapte Sabatot". Și aici cuvântul Șabat este înțeles altfel decât la grupele amintite mai sus. De exemplu, marele înțelept Ramban (Nahmanides, Spania-Israel, sec.13) scrie în interpretarea lui la cartea VaYikra/Levitic: "Nu se poate ca în aceste două versete să interpretăm Șabat ca *lom Tov*, sărbătoare, cum am făcut mai înainte (în capitoul anterior), ci trebuie înțeles 'săptămână' după cum a tradus Onkelos (cel mai important traducător a Toraei în aramaică din secolul 1 e.n.)". Cu alte cuvinte, în versetul 15, cuvântul Șabat apare de două ori: o dată înseamnă sărbătoare și a doua oară săptămână.

Semnificații ale numărătorii de Omer

Ca de obicei avem multe variante ale unor posibile semnificații. Vă dau numai câteva dintre ele:

- **Semnificații spirituale.** Numărătoarea semnifică o anumită evaluare a pregătirii spirituale pentru *Matan Tora*, Primirea Toraei la muntele Sinai, exprimând credința populară potrivit căreia evreii, când așteptau să primească Tora, erau încă impuri din punct de vedere spiritual, dar au reușit, în zilele astea, puțin câte puțin, să urce câte o treaptă, *madrega* מדרגה, zi de zi, ca să se apropie de ziua asta mare ceva mai purificați.
- **Semnificații agricole.** La începutul primăverii, adică de sărbătoarea de Pesah, începe secerișul orzului (Exod 9:31) din care se aduce *Minhat HaOmer*, adică ofranda de snop. De Șavuot începe secerișul grâului (Exod 34:22), care se coace mai încet și din primele lui roade (*bikurim* בכורים) se aducea o *Minha*, ofrandă nouă, *Minhat Ńtei halehem*, ofranda de două pâini, care se făcea *hameț* חמץ, adică din

aluat dospit. Perioada dintre Pesah și Șavuot este percepută ca o trecere de la mâncarea simplă și mai grosolană, potrivită săracilor, la o mâncare mai rafinată, specifică claselor mijlocii și superioare. Perioada de Omer semnifică, deci, în esență, aspirația omenească de a mânca pâine de calitate superioară din recolta nouă a anului.

- **Mai sunt și alte multe semnificații agricole.** De exemplu, **iată una care este de ordin psihologic în context agricol:** Din cauza activităților agricole intense, exista pericolul ca oamenii să uite că vine sărbătoarea de Șavuot. Numărarea zilnică, făcută de fiecare separat, ne ferește de amnezie și ne amintește cu exactitate când va fi sărbătoarea de Șavuot.
- De aceeași factură mai era și frica țăranului ca recolta să fie nereușită, și de asta este legată și ziua de Lag (33) BaOmer. De ea ne vom ocupa în curând, atunci când ne vom apropia de data asta.

Zain (7) beAdar și moartea lui Moșe (Moșe Rabenu) [anul 5779]

Am avut deja prilejul să dezvăluim uimitoarea coincidență privind data nașterii și a morții lui Moșe Rabenu, care s-au petrecut în aceeași zi, Zain (7) beAdar. În Talmud în tractatul Kidușin 38:1 se fac calcule, bazate pe câteva versete din Tanach, printre care:

”Moșe, robul meu, a murit, așa că acum ridică-te, treci Iordanul acesta, tu și tot poporul acesta, Bnei Israel (fiii lui Israel), în țara pe care le-o dau lor” (Iosua 1:2).

”Treceți prin mijlocul taberei și porunciți poporului zicând: Pregătiți-vă merinde, pentru că peste trei zile veți trece Iordanul acesta, să intrați să stăpâniți țara pe care HAȘEM v-o dă ca s-o stăpâniți” (Iosua 1:11).

”Și poporul s-a suit din Iordan în ziua a zecea a lunii întâi și s-a oprit în Gilgal la capătul din răsăritul Ierihonului” (Iosua 4:19).

De aici, Rași, la comentariul lui la Talmud, ne explică că Bnei Yisrael au trecut Yardenul pe 10 Nisan și Domnul i-a spus acest lucru lui Iosua cu trei zile înainte, și asta după ce ei l-au plâns pe Moșe 30 de zile după moartea lui potrivit versetului de mai jos, citat în același loc în Talmud:

”Și Moise robul lui Dumnezeu a murit acolo, în țara Moavului, după cuvântul Domnului” (Deutoronom 34:5)

”Și Bnei Israel l-au plâns pe Moise treizeci de zile pe câmpiile Moavului. Și zilele plânsului și jelierii pentru Moise s-au terminat” (Deutoronom 34:8).

Rași ne face socoteala: 10 minus 3 zile rezultă că au primit porunca de 7 Nisan, iar dacă mai scădem 30 de zile ajungem la 7 Adar. Așa au stabilit Hazal ziua morții lui Moșe Rabenu. Este interesant faptul că noi știm data la care a murit, dar nu știm locul în care a fost înmormântat!

”Și El l-a înmormântat în vale, în țara Moavului, vizavi de Bet-Peor, și nimeni nu știe unde se află mormântul lui până în ziua aceasta” (Deutoronom 34:6).

Și cu privire la data nașterii lui Moșe, Talmudul face referire în același tractat. Acolo, calculul se bazează pe promisiunea făcută de Domnul în Deutoronom 31:2, unde Moise spune că azi are 120 de ani și nu mai poate să-și împlinească îndatoririle, iar Talmudul spune că de aici rezultă că Hakadoș Baruch Hu stă și umple zilele la Țadikim (oameni perfecți) zi de zi și lună de lună (le împlinește viața după cum li se cuvine). De aici putem deduce că Moșe împlinea exact 120 de ani când a murit, adică s-a născut tot de Zayin BeAdar.

Despre problema asta este povestit și în Midraș Raba, Șmot într-o altă legendă. Îngerii îl întreabă pe Hakadoș Baruch Hu când să-l ia pe Moșe. Prima dată a fost 21 Nisan și îngerii au spus cum poate fi luat în ziua în care el a bătut marea și a spus Șirat Hayam/Cântarea Mării (asta e data). A doua dată era 6 Sivan. Iar au spus îngerii cum poate fi în ziua în care el a primit Tora. Până la urmă au ajuns la ultima lună, Adar Șeni, că Midrașul ne spune că era un an bisect. Și fiindcă s-a născut de 7 Adar va muri în aceeași zi.

După tradiție noi știm că Moșe s-a născut în anul 2,369 de la crearea lumii. Dacă efectuăm calculul după regulile calendarului evreiesc, reiese că anul acela nu a fost un an bisect. Conform tradiției, Moise a murit în anul 2,489 de la crearea, care, după aceleași calcule, a fost un an bisect, adică a murit în Adar Șeni. Cu toate acestea noi socotim că el s-a născut și a murit în aceeași zi. Asta ne și explică din nou că, dintre cele două luni, luna principală este Adar Șeni și numai în anii care nu sunt bisecți rămâne totul în Adar, ca Purim și Hazkarot de oameni care au murit de Adar Șeni (mai există aici și alte sisteme de calcul).

O altă întrebare care cere un răspuns : în ce zi a săptămânii a murit Moșe Rabenu? Sunt înțelepți, și cartea Zohar în pericopa Truma printre ele, care spun că Moșe a murit de Șabat, după masă, și din cauza asta noi spunem de Minha de Șabat rugăciunea Țiduk Hadin (țidkatha Țedek). În Zohar este scris că de Șabat, după masă, au murit doar trei personalități: Iosef Hațadik, Moșe Rabenu și David Hameleh. De aia se spune Țiduk Hadin de Minha. Zohar ne mai spune că în momentul în care a murit Moșe Rabenu:

נעלו שערי תורה, נגזו אורות התורה ונחשך אור השמש בצהרים

”S-au închis porțile de Tora, s-au pecetluit luminile Toraei și s-a întunecat lumina soarelui, la prânz”

Pe de altă parte, alții ca în Tosfot tractatul Menahot susțin că Moise a murit Vineri după masă. Ei fac socoteala luându-se după povestea care apare în Iosua, capitolul 6, despre cucerirea orașului Ierihon, care s-a făcut după asedierea orașului timp de o săptămână. A început la 22 Nisan și s-a terminat de 28 Nisan, iar a șaptea zi de asediu era Șabat. Acum, dacă 28 Nisan cade de Șabat, 7 Adar trebuie să cadă Vineri (cu o zi înainte). De exemplu anul ăsta 28 Nisan cade Vineri și 7 Adar este Joi. Ideea asta se potrivește și calendarului evreiesc folosit de noi astăzi, în care 7 Adar nu poate fi de Șabat nici în an bisect nici în an simplu. Ziua asta cade întotdeauna ca a patra zi de Sucot și poate din cauza asta la Hasidim aceasta este ziua de Ușpizin (ritualul de primire de oaspeți în Suca) a

lui Moșe Rabenu.

Ziua morții lui Moșe Rabenu este încă o dovadă care soluționează polemica iscată în legătură cu cele două luni Adar, în special faptul că al doilea Adar este luna principală, problemă de care mă voi ocupa într-un alt articol.

Mai este și problema legată de Taanit (post) care se ține de ziua asta, când anul este bisect, întrucât sunt unii care susțin că Taanitul și alte Hazkarot pe care le au oamenii trebuie ținute de primul Adar și nu de al doilea. Realitatea este că Taanitul ăsta se ține de obicei în diaspora de primul Adar, iar în Ereț Yisrael în al doilea.

Rămân cele două constatări făcute la început: prima, Moșe Rabenu s-a născut și a murit în aceeași zi calendaristică și a doua, faptul deosebit de interesant că noi știm data la care a murit, dar nu știm locul în care a fost înmormântat!

În Israel, armata (Tahal) a hotărât ca ziua aceasta să fie ziua de Hazkara a tuturor soldaților cărora nu li se știe locul înmormântării, bazat pe ce este scris de Moșe Rabenu în Deutoronium 34:5-6:

”Și Moise robul Domnului a murit acolo în țara Moavului după cuvântul Domnului. Și El l-a înmormântat în vale, în țara Moavului, vizavi de Bet-Peor, și nimeni nu știe unde se află mormântul lui până în ziua aceasta”

În fiecare an, de ziua aceasta, se ține pe Muntele Herzl, în parcul amenajat ca cimitir, care adăpostește numai cenotafe (morminte goale, cu numele soldaților dispăruți), o ceremonie de Hazkara. Începând cu războiul de independență și până astăzi, sunt înregistrați oficial 181 de morți, al căror loc de odihnă veșnică este necunoscut! Să sperăm că vor fi aduși la odihnă veșnică în curând.